

GRIEND: vogeleiland in de Waddenzee

Iedereen die wel eens met de veerboot van Harlingen naar Vlieland of Terschelling is gevaren, heeft halverwege de reis het vogeleiland Griend kunnen zien liggen. Bij helder weer is het baken al van ver te zien en dichterbij gekomen is ook het huisje van de vogelwachters duidelijk te onderscheiden. Ga je naar Terschelling, dan vaar je er voor driekwart omheen en vaak kun je al die tijd grote groepen vogels boven of op de Grienderwaard waarnemen.

Griend: restant van het grotere Gryn, met een welvarend stadje en een beroemde kloosterschool. Door de werking van de stromingen is het steeds meer afgeslagen en 10 kilometer opgeschoven van waar het in de 13e eeuw lag. Bij laag water is de Grienderwaard ca. 10 kilometer lang, met als hoogste punt Griend, bijna 3 meter erboven. Bij vloed steekt dit hoogste punt, ca. een halve kilometer in doorsnee, er nog een meter bovenuit. Sedert het begin van de vorige eeuw is het door de mens als woonplaats gemeden. Vanaf toen kregen de vogels er het alleenrecht en behalve gedurende de beide wereldoorlogen, toen er veel eieren werden geraapt, is dat zo gebleven. Sedert 1916 is het eigendom van de Vereniging tot Behoud van Natuurmonumenten in Nederland en is het tot verboden gebied verklaard. Daardoor konden de vele vogelsoorten die in hun voortbestaan ernstig werden bedreigd, rekenen op bescherming en zich weer vermeerderen.

Griend: dat in de laatste decennia zo zeer afkalfde dat er niet veel meer van over was dan een begroeide zandplaat, waarvan men vreesde dat het geheel in de golven zou verdwijnen. Voor de tienduizenden vogels die er tijdens hoogwater rusten en de eb afwachten, waarna ze weer verder kunnen gaan met voedsel zoeken, zou dit een ramp betekenen. En, als het met de vogels slecht gaat, gaat het met de mens ook slecht. Na veel studie werd besloten tot het aan de noordkant opwerpen van een zanddijk die bescherming moest bieden tegen afslag en als het mee zat weer enige groei zou moeten stimuleren. Na een landelijke actie (er werd toen o.a. een prachtig boek over Griend uitgegeven) kon dit plan in 1988 worden uitgevoerd en na vijf jaar kan men stellen dat het doel is gehaald. Niet alleen is het afkalven een halt toegeroepen, maar ook is er een toename van de begroeiing te constateren.

Griend: in deze tijd nog steeds een vogeleiland dat echter gedurende een groot deel van het jaar weer is bewoond. In het huisje, dat op palen is gebouwd en 6 meter boven de grond uitrijst, bivakkeren namelijk enige vogelwachters, die periodiek worden afgelost. Een belangrijke taak van hen is het bewaken van het eiland. Er mag namelijk niet worden aangelegd en het mag dus ook niet worden betreden, aangezien dit een te grote rustverstoring van de vogels zou betekenen, wat in het bijzonder in de broedperiode rampzalige gevolgen kan hebben. Daarnaast worden er velerlei onderzoekingen gedaan en worden er wekelijks tellingen verricht, waardoor het mogelijk is een goed beeld te krijgen van de broedvogels, doortrekkers, overwinteraars en vogels die er rusten en ruïen. Ook vindt er een onderzoek plaats naar het voorkomen van insecten en vooral vlinders op het eiland. Dit vele werk wordt voornamelijk gedaan door studenten en vrijwilligers, die een deel van hun vakantie opofferen aan al deze activiteiten.

Griend: een studieplaats voor biologen en ornithologen die er met speciale toestemming gedurende een of meerdere weken mogen zijn. Heel af en toe krijgen ook natuurfotografen de kans er rond te lopen en hun plaatjes te schieten, getuige het werk van bijv. Jan van de Kam en Flip de Nooyer.

Als een buitenstaander toestemming krijgt Griend te mogen bezoeken is dat wel heel uniek te noemen en dat was ik mij dan ook zeer bewust, toen ik enige jaren geleden op een mooie zomerse dag mee mocht met een paar biologen. Zij namen voor een aantal weken de wacht over en gingen zich, naast de steeds terugkerende vogeltellingen, in het bijzonder bezighouden met een reeds enige jaren geleden opgezet onderzoek naar de vegetatie op de zandplaat.

Met belangeloze hulp van de Rijkspolitie te water in Harlingen, werden we met de RP18 naar de zandplaat gebracht, waarbij het laatste stuk met de rubberboot werd afgelegd. Op datzelfde moment was een groep studenten en medewerkers van het Instituut voor Bos en Natuuronderzoek te Arnhem, bezig hun spullen m.b.v. bootjes in te laden op een schip dat hen vervolgens naar de vaste wal bracht. Gedurende de broedperiode hebben zij o.a. onderzoek verricht naar het gedrag en de broedresultaten van de grote sterns.

In het huisje vinden we de voorlopige resultaten van dit onderzoek in de vorm van een logboek, keurig uitgeprint op apparatuur die gevoed werd d.m.v. een mobiele windmolen. Al deze voorzieningen hebben ze echter weer mee genomen, zodat de enige luxe die er nog rest een butagasfles is, waarop gekookt kan worden.

Een keer per week wordt vanaf Terschelling, met een klein bootje, water, proviand en de post gebracht, voor het overige is men op zichzelf aangewezen.

Hier heerst de natuur en de mens past zich er bij aan. Het getij bepaalt het ritme van de activiteiten. Alleen bij laag water mag het huisje worden verlaten, want dan foerageren de vogels op het wad. Op het eiland blijven de jongen achter, wachtend op het voedsel dat hen door de ouders gebracht wordt. We zien dan ook voortdurend visdiefjes en grote sterns met een visje of garnaal in de snavel overvliegen en door de telescoop kunnen we het voeren gadeslaan. Van de vele vogelsoorten die er in duizendtallen op het eiland vertoeven noem ik verder grote en noordse sterns, kanoeten, bontbekplevieren, eidereenden, wulpen en scholeksters. Op de kwelder bloeit prachtig het paarse lamsoor en verder komt er o.a. zeekraal, zeealsum en engels slijkgras voor.

Aan het eind van de middag is het laag water en maken we een wandeling rond het eiland. Aan de rand van het strand vinden we drie pas uit het ei gekomen scholeksters. Dat de mens ontstellend slecht met zijn afvalproducten omgaat is duidelijk op te maken uit de grote hoeveelheden die overal zijn aan gespoeld, veel plastic, flessen, resten van netten en hout. Maar ook zie ik teerklonters en dode vogels. Een regenbui trekt majestueus verlicht door de avondzon over ons heen. Schuilen is onmogelijk, maar de wind blaast ons snel daarna weer droog. Teruggekeerd worden de opvallende waarnemingen genoteerd: o.a. 2 witte kwikstaarten op het strand, 1 atalanta en 1 heivlinder en aan de rand van de lage strandwal een blauwe zeedistel, een soort die al heel lang niet meer was waargenomen.

Ondanks het onophoudelijke geschreeuw van de vogels, slaap ik die nacht prima en de volgende dag zit ik al weer vroeg op de waranda mij te koesteren in de zon. In het logboek van Griend schrijf ik enige regels, waarna ik nogmaals een wandeling over het strand maak. Het prachtige licht stimuleert mij weer tot het maken van vele foto's, dat vooral met de groothoeklens prachtige resultaten opleveren. Om 12 uur nadert het bootje uit Terschelling met nieuwe voorraden en nadat die zijn uitgeladen stap ik aan boord en zit mijn verblijf op Griend er al weer op. Als we wegvaren voel ik de heimwee naar dit prachtig stukje natuur in mij opwellen. De twee achterblijvers waden terug naar het strand, hen wacht het vele werk waarmee ze een essentiële bijdrage leveren aan het behoud van dit kwetsbare, maar ook zo prachtige en uiterst belangrijke vogeleiland.

Wijhe, 27-7-1993 - Copyright © B. D. Poppen

Deze pagina is onderdeel van de homepage van B. D. Poppen.

<http://www.bdpoppen.nl>